

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

ČSR po 2. světové válce

22. – 29. 3. 1945 – **moskevská jednání** – londýnská vláda- moskevské vedení KSČ
- obnova republiky v předmnichovských hranicích (zásah SSSR – připojení Podkarpatské Rusi k SSSR – ČSR jediný vítězný stát, který ztratil území
  - dohoda o společné vládě – vláda Národní fronty (KSČ, sociální demokracie, národní socialisté, lidovci, KSS, Demokratická strana Slovenska)

4. 4. 1945 – Košice – vyhlášena vláda Národní fronty (23 členů – 16 Čechů + 9 Slováků)

- předseda Zdeněk Fierlinger, sociální demokrat
- KSČ (vnitro, zemědělství, informace)

5. 5. 1945 – Košický vládní program (16 kapitol) – budování státu po válce

- rovnost Čechů a Slováků
- zahraniční orientace na SSSR
- vláda NF – na nižších úrovních – národní výbory
- potrestání válečných zločinců, zrádců a kolaborantů - odebrání státního občanství osobám, které se provinily vůči republice
- příprava pozemkové reformy – Němci, Maďaři, kolaboranti – konfiskovaný majetek spravují Fondy národní obnovy

Prezident – Edvard Beneš - od r. 1940 – 1945 – **Benešovy dekrety** – 142 norem (98 na osvobozeném území) – právní normy spojené se zajištěním obnovy hospodářského a politického systému ČSR – od r. 1942 se na nich podílí i exilová Státní rada – od dubna 1945 velký podíl strany NF

retribuční dekrety – mimořádné soudy (21 342 osob – 713 trestů smrti. 741 doživotních žalářů)

znárodnění – prezidentské dekrety (24. 10. 1945 – vyhlášeny 25. 10. 1945)
znárodnění klíčového průmyslu (nad 500 zaměstnanců), bank a pojišťoven
dekret o závodních radách

pozemková reforma – konfiskace půdy Němců, Maďarů, kolaborantů

28. 10. 1945 – Prozatímní národní shromáždění – potvrzeny B. dekrety (= ratihabice)

r. 1946 – květen 1946 volby – vítězí KSČ (40 %), na Slovensku DS (62%) – celkově KS(38)

prezident – Edvard Beneš

předseda vlády Klement Gottwald

dvouletý plán obnovy hospodářství ČSR + industrializace Slovenska

Porušování demokratických principů - rozklad NF - převaha KSČ

- odmítnutí Marshallova plánu
- r. 1947 – sucho, neúroda – návrh na milionářskou daň
- na Slovensku snaha likvidovat Demokratickou stranu ve prospěch KSS

únor 1948 - **Hradecký program** (další návrhy KSČ na znárodnění a pozemkovou reformu)

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- krize v SNB – ministr vnitra V. Nosek (KSČ) – vyměnil bez důvodu 8 členů SNB za příslušníky KSČ
- důsledek – 20. 2. – demise nekomunistických ministrů
- manifestace na Václavském náměstí svolaná KSČ, zakládání Lidových milicí, akčních výborů NF

22. 2. 1948 – sjezd závodních rad a rolnických komisí

24. 2. 1948 – hodinová generální stávka

25.2. 1948 - Beneš přijal demisi – nová vláda „obrozené“ NF – v čele K. Gottwald

- **komunisté převzali moc**

březen – duben 1948 – **2. znárodnění** nad 50 zaměstnanců – do konce r. 1948 – zrušen soukromý sektor

- **2. pozemková reforma** nad 50 ha

Ústava 9. května

květen 1948 – volby – jediná společná kandidátka – 70 % KSČ

- abdikace Edvarda Beneše

2. 6. 1948 - prezident K. Gottwald, premiér A. Zápotocký

6. 10. 1948 – zákon na ochranu lidově demokratické republiky

zákon o táborech nucených prací pro politicky nepohodlné osoby

důsledek – politické procesy (nejprve opozice – H. Píka, M. Horáková....

- od r. 1952 – čistky uvnitř KSČ – 14 obžalovaných – 11 trestů smrti

oběšením (R. Slánský, V. Clementis...), 3 doživotí

na Slovensku G. Husák, L. Novomeský...)

generální linie výstavby socialismu: 1. pětiletka (1949 – 1953)

kolektivizace (1. vlna – 1949 – 1953)

r. 1953 – měnová reforma

r. 1949 – **vznik RVHP** – začlenění do východního (=sovětského) bloku

r. 1953 – březen: smrt Stalina, krátce po něm zemřel K. Gottwald – nový prezident: A. Zápotocký, předseda vlády: Viliam Široký, 1. tajemník ÚV KSČ – Antonín Novotný)

r. 1955 – vznik **Varšavské smlouvy**

2. vlna kolektivizace (do r. 1960)

2. pětiletka (1956 – 1960)

od r. 1957 – prezidentem a 1. tajemníkem ÚV KSČ A. Novotný

předseda vlády – V. Široký

r. 1960 – Československá socialistická republika – nová ústava – zakotvena vedoucí úloha KSČ

r. 1962 – 1967 - nástup československé reformy – - ekonomika - Ota Šik – snaha omezit direktivní plánování – tržní mechanismy

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

pokus o reformu společnosti - červen 1967 – 4. sjezd spisovatelů (Klíma, Vaculík, Kundera, Literární noviny) – aktivita VŠ

lednové plénum ÚV KSČ 1968 – odvolán z postu 1. tajemníka A. Novotný – **Alexandr Dubček**

Pražské jaro (Dubček, Smrkovský, Černík, Svoboda)

Duben – Akční program – demokratizace společnosti - **socialismus s lidskou tvář**

Červen 1968 – Ludvík Vaculík **Dva tisíce slov** (Práce, Mladá fronta, Literární listy) – kritika pomalé reformy – proti konzervativcům, kritika KSČ

X postoj SSSR: - setkání představitelů komunistických stran v Drážďanech (březen), ve Varšavě (červenec)- bez nás – ultimatum – výzva k ukončení kontrarevoluce
29. 7. – 1. 8. 1968 – Čierna nad Tisou – setkání představitelů KSSS a KSČ (opět ultimatum)
3. 8. 1968 – Bratislava – totéž
(spolupráce s KSSS – konzervativci - Vasil Bilak, Alois Indra, Drahomír Kolder, Antonín Kapek, Oldřich Švestka – **zvací dopis do Moskvy**)

21. 8. 1968 – **okupace Československa vojsky 5 armád (SSSR, NDR, Maďarsko, Polsko, Bulharsko)**

22. 8. 1968 – mimořádný XIV. sjezd KSČ ve Vysočanech – požadavek odchodu okupantů

Moskevský protokol – pod nátlakem podepsali naši unesení představitelé v Moskvě –
16. 10. 1968 – smlouva o dočasném pobytu sovětských vojsk na našem území

r. 1969 – 1989 – **léta normalizace** – Poučení z krizového vývoje ve straně (1970)
- prověrky členů strany (vyloučena 1/3)

28. 10. 1968 – přijat zákon o federalizaci - od. 1. 1. 1969 – federativní stát

17. 4. 1969 – odstoupil A. Dubček – 1. tajemník KSČ: **Gustáv Husák** (od r. 1975 prezidentem)

r. 1970 – podepsána nová československo-sovětská smlouva o přátelství a vzájemné pomoci

Akce proti normalizaci:

leden 1969 – Jan Palach, únor – Jan Zajíc, duben – Evžen Plocek

1. 1. 1977 - Charta 77 – 243 signatářů – autoři: V. Havel, Zdeněk Mlynář, Pavel Kohout (Jan Patočka, Jiří Hájek, J. Dienstbier, J. Ruml.....)

Dodržování lidských a občanských práv (Helsinská konference r. 1975)
(28. 1. 1977 – Národní divadlo – anticharta)

prosinec 1987 – generálním tajemníkem KSČ **Milouš Jakeš** (prezidentem nadále G. Husák)

r. 1989 – leden – 20. výročí upálení J. Palacha

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- červen – **Několik vět** (V. Havel) – požadavek demokratizace (40 000 podpisů)
- srpen – demonstrace k 21. výročí okupace ČSSR armádami Varšavské smlouvy
- 12. 11. – svatořečení Anežky České v Římě (12 000 návštěvníků)
- **17. listopad na Národní třídě**
vznik Občanského fóra
Verejnost' proti násiliu
- 24. 11. 1989 – rezignace generálního tajemníka KSČ Milouše Jakeše
- **29. 11. 1989 – zrušen v ústavě článek o vedoucí úloze KSČ**
- 8. 12. 1989 – vláda národního porozumění (11 nekomunistů + 10 KSČ)
abdikace prezidenta G. Husáka

29. 12. 1989 – prezidentem V. Havel
předsedou Federálního shromáždění – A. Dubček

r. 1989 – 1990 – **politický pluralismus – obnoveny politické strany** (ČSSD, Strana zelených, ODA, ...) + Občanské fórum + Verejnost' proti násiliu

březen 1990 – Česká a Slovenská federativní republika (ČSFR)

1. 7. 1991 – protokol o rozpuštění Varšavské smlouvy (Praha)

zákon o privatizaci (1. kolo kuponové privatizace zahájeno r. 1992)
restituční zákon
rozpad Občanského fóra na politické strany (ODS, OH)
odsun sovětských vojsk z našeho území (Michael Kocáb) – 21. 6. 1991
utvoření „Visegrádské trojky“ ČSR, Polsko, Maďarsko (dohoda o koordinaci kroků k integraci do Evropského společenství)

25. 11. 1992 – Federální shromáždění přijalo zákon o zániku ČSFR

1. 1. 1993 – rozdělení ČSFR - samostatná Česká republika a Slovenská republika

1. český prezident – Václav Havel

premiér – Václav Klaus

(Slovensko – prezident: Michal Kováč, premiér: Vladimír Mečiar)

- rozdělena měna (česká – slovenská koruna)
- **od 30. 6. 1993 – členem Rady Evropy**
- **4. 4. 1999 – vstup ČR do NATO**
- **1. 5. 2004 - přijetí ČR do Evropské unie**

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Učebnice:

Bělina P., Pokorný J. a kol.: Dějiny zemí Koruny české. Praha, Litomyšl 1995
Kuklíkovi J. a J.: Dějepis pro gymnázia a střední školy. Nejnovější dějiny. Praha 2002
Kohoutková H., Komsová M.: Dějepis na dlani. Olomouc 2007 (2. vyd.)
Atlas: Dějiny 20. století. Praha 2004

Doporučená literatura:

Adamová K., Mates P.: České dějiny v datech 1945-1999. Praha 2000
Benčík A., Domaňský J.: 21. srpen 1968. Praha 1990
Hájek J.: Paměti. Praha 1997
Churáň M. a kol.: Kdo byl kdo v našich dějinách ve 20. století. Praha 1994
Kaplan K.: Pět kapitol o Únoru. Brno 1997
Kaplan K.: Kořeny československé reformy 1968. Praha 2000
Prečan V.: Charta 77 očima současníků. Praha-Brno 1997
Rychlík J.: Češi a Slováci ve 20. století. Česko-slovenské vztahy 1945-1989. Bratislava 1999
Staněk T.: Odsun Němců z Československa 1945-1947. Praha 1991
Vaculík J., Čapka F.: Nástin českých dějin ve 20. století. Brno 1999
Žáček P.: Boje o minulost. Deset let vyrovnávání se s komunistickou minulostí – pokus o předběžnou bilanci. Brno 2000

Tento studijní materiál byl vytvořen v rámci projektu CZ.1.07/1.1.04/03.0045